

Mezőgazdasági Népoktatás

**Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének
Hivatalos Közlönye**

1930.
XV. ÉVFOLYAM.

SZERKESZTŐK:

NETZ FERENC

NAGY JÓZSEF BÉLA

KÖRÖSVIDÉK NYOMDA ÉS LAPKILADÓ RT. BÉKÉSCSABA.
KISKUNHALAS HELYI ÉRTESÍTŐJE LAPVÁLLALAT NYOMDA.

TARTALOMJEGYZÉK:

	Lapsz.	Oldal	Lapsz.	Oldal
I. Általános közlemények.				
Oesztendő — Ujesztendő. Irta: Netz Ferenc	1	1		
Magyarok ünnepe. Irta: Nagy József Béla	2-3	1		
Tanítótestvéreimhez. Irta: Nagy József Béla	2-3	2		
Uj honfoglalás. Irta: Nagy József Béla	4	1		
Május. Irta: Bernekker Béla	5	1		
Halász Ferenc. Irta: Szentgyörgyi Lajos	5	2		
Kiállítás után. Irta: Nagy József Béla	5	3		
Az egységes gazdafront és a magyar tanítóság. Irta: Nagy József Béla	6	1		
A tanítók gazdasági kiképzése. Irta: Nagy József Béla	6	3		
Magyar jövőnk. Irta: Sebők Sándor	7	1		
A gazdasági népoktatás szakfelügyelete. Irta: Nagy József Béla	7	2		
Gazdasági szaktanító- és szaktanítóképzés. Irta: Nagy József Béla	7	3		
Gazdaságpedagógiai sajtó. Irta: Nagy József — Béla	7	4		
Iskolánk tankönyvkérdése. Irta: Nagy József — Béla	7	5		
Dr. Zsarkó Pál	8	1		
Gazdasági szaktanító- és szaktanítóképzés. Irta: Rónai Sándor	8	9		
»Öt hallgassátok.« Irta: Nagy József Béla	9	1		
Öz a faiskolában. Irta: Bernekker Béla	10	1		
Dr. Petri Pál	11	1		
Gazdasági népiskolák a mezőgazdasági kultúra szolgálatában. Irta: v. Bocskóy András	11	2		
II. Iskola, oktatás.				
A gazdasági iskolák jövedelmi mérlege	1	2		
A továbbképző gazdasági népiskola jövő irányelvei. Irta: Schill János	1	4		
A továbbképző iskolák gyöngéiről. Irta: Brenner József	1	5		
Miért hazudnak a gyermekek? Irta: Brenner József	1	6		
Tanítási gyakorlat a gazdasági továbbképzői is- kola II. oszt.-ban. Irta: Bagossy Erzsébet	1	11		
A hazaszeretet ápolása és nevelése a továbbképző iskolákban. Irta: Brenner József	2	3		
Vallástalan volt-e Pestalozzi? Irta: Dr. Rádli Lajos	2-3	4		
Oktatásunk módszerei. Irta: Brenner József	4	2		
Adatok háztartási tanfolyam rendezéséhez	4	3		
Hangok az életről. Irta: László Béla Dénes	5	5		
Egy tábla az ajtón. Irta: Molnár Sándor	5	5		
A gazdasági továbbképző népiskola. Irta: Nagy József Béla	6	4		
Az iskolai büntetésekről. Irta: Brenner József	7	6		
A továbbképzők leányoktatásáról. Irta: Obingorné Gizmes Irén	7	8		
Tapasztalataim a gazdasági irányú továbbképző iskoláknál. Irta: Matós István	8-11	2-4		
A természeti és gazdasági ismeretek tanítása. Irta: Kneiszl Emil	9	2		
III. Egyesületi élet.				
Egyszerű számvitel. Irta: Kurdy Sándor	6	5		
Tanulóink bizohyitványáról. Irta: Kurdy Sándor	6	7		
Jegyzőkönyv a G. Sz. O. E. 1930. II. 22-iki választmányi üléséről	4	7		
Pályázati hirdetés	4	9		
Meghívó a G. Sz. O. E. 1930. jun. 28-i választmányi ülésére	6	12		
Meghívó a G. Sz. O. E. 1930. jun. 27-iki közgyűlésére.	6	12		
Titkári jelentés. Irta: Pigniczky Ferenc	8	10		
G. Sz. O. E. 1930-31. évi költségelőirány- zata: Vranney Kálmán	8	12		
G. Sz. O. E. 1929-30. évi pénztári zárószám- adása: Vranney Kálmán	8	12		
G. Sz. O. E. 1929-30. évi vagyonkimutatása: Vranney Kálmán	8	13		
Dr. Zsarkó Pál üdvözlése	9	12		
Kérésem és felhívás a G. Sz. O. E. tagjaihoz: Schill János	10	7		
A G. Sz. O. E. tisztikara és választmánya	10	7		
IV. Rendeletek, személyválogatások.				
Nagy József Béla áthelyezése a kiskunhalasi önálló gazdasági népiskolához	1	9		
v. Vádray Károly áthelyezése a monori önálló gazdasági népiskolához	1	9		
Vass János áthelyezése a kiskundorozsmai önálló gazdasági népiskolához	1	9		
Németh Béla áthelyezése a székesfehérvári önálló gazdasági népiskolához	1	9		
v. Vádray Károly áthelyezésének hatályon kívül helyezése	2-3	9		
Boros Mihály kinevezése áll. gazd. szaktanítónak	4	6		
Pályázati hirdetés tanítónői négyhetes gazdasági tanfolyam tárgyában	5	9		
Pályázati hirdetés tanítói négyhetes gazdasági tanfolyam tárgyában	5	9		
Pályázati hirdetés okleveles gazdáknak a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézet V. osztályába való felvétel tárgyában	6	9		
Pályázati hirdetés a kecskeméti m. kir. gaz- dasági szaktanítóképző-intézet I. évfolya- mába való felvétel tárgyában	6	10		
Péterffy Katalin kinev. áll. gazd. szaktan.-nővé	7	12		
Balogh Mária áthelyezése a békéscsabai önálló gazd. népiskolához	8	9		
v. Bocskóy András áthelyezése a békéscsabai önálló gazdasági népiskolához	8	9		
Csajda Ferenc áthelyezése a békéscsabai önálló gazdasági népiskolához	8	9		
Holvayné Schmotzer Margit áthelyezése a déványai önálló gazd. népiskolához	8	9		
K. Molnár Jenő áthelyezése a kiskunfélegyházi önálló gazdasági népiskolához	8	9		

	Lapsz. Oldal		Lapsz. Oldal
>Hogyan készíthetünk házilag olcsón ólakt, nevelőket és baromfi-tenyésztési eszközöket?<		Gazd. Szakokt. Tanács. Irta: Nagy J. Béla	8 6
Gergely Béla könyve	11 9	Gazdaságtani oktatás a polgári fiiskolában.	
>A modern szalmakaptár.< Zoller A. könyve	11 10	Irta: Nagy J. Béla	9 9
		Az önálló gazd. népisk. tanerőinek névsora	9 13
		Nemzetközi baromfikiállítás és az önálló	
		gazdasági népiskolák	11 3
		Felhívás az önálló gazd. népiskolák igazgatói-	
		hoz. Netz Ferenc	4 14
		A kormány szellemi adóssága. Irta: Kristóf A.	11 6
VII. Vegyes közlemények.			
Legifjabb iskolánk bemutatkozása	1 7		
A csoportos iktatás. Irta: Netz Ferenc	2 2		
Sárréti történet. Irta: Molnár Sándor	2 5		
A Duna medencéjének gazdasági jövője.			
Irta: Szűcs Ervin	2 6		
Az önálló és továbbképző gazdasági népiskolák			
fontos szerepe az ország gyümölcsstermesz-			
tésének fellendítésében	2-3 12		
Felhívás a »Tanítók a világháboruban« c.			
munkához adatokért	4 9		
A mezőgazdasági biztosítás	4 13		
Kiállítási körlevél: Győrty Géza	5 9		
Egységes gazdafront. Irta: Keglevich János	5 14		
A magyar ember földszeretete. Irta: Brenner J.	6 2		
Iskolai bélyegzők	6 7		
Kimutatás hátralelékekről. Vranney Kálmán	6 11		
A katolikus pedagógiai kongresszus programja	7 7		
Az ózdi iskola. Irta: Bernekker Béla	8 4		
		VIII. Képek jegyzéke.	
		Mintatanítás a debreceni II. sz. önálló gazdasági	
		népiskolában tartott tanítónői tanfolyamon	1 10
		Kézimunkakiállítás a csongrádi önálló gaz-	
		dasági népiskolában	4 1
		Háztartási tanfolyam a csongrádi önálló gaz-	
		dasági népiskolában	4 0
		Dr. Zsarkó Pál	8 1
		Nemesített magyar fehér parlagi tyúk és kakas	10 10
		IX	
		Hírek, Szerkesztői üzenetek, Hirdetések. (Minden	
		számban.)	

Mezőgazdasági Népoktatás

XV. évfolyam, 1. szám.

(GAZDASÁGI NÉPISKOLA)

Békéscsaba, 1930. január

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete pénztárának Tűrkévére az 54.135 sz. csekkszlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
NETZ FERENC

Megjelenik augusztus kivételével havonta. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Békéscsaba, póstafiók: 43. szám. — Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: Netz Ferenc Békéscsaba. Kiadótulajdonos: a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete, Kunszentmárton.

Óesztendő — Újesztendő

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlapkönyvtári
I. növedéknapló
1930/289...sz.

(N) Mult és jövő, kezdet és vég, bánatos csaldás és szilaj vigasztalódás szinte érzékelhető közelségben ölelkezik azokban a pillanatokban, amikor elsuhan az óesztendő és betoppan az új. Az idők végtelenségébe hullanak a nemszeretem napok emlékei, s a megsemmisült reményekért vigasztalásul újak szállnak fel Szilveszter apó titokzatos kapujából, rózsás ködben, gyöngyösaranyos, csalfa ragyogással.

Hozsánna hát neked Újesztendő, új remények születésének drága pillanata! Annyiszor megcsaltál bennünket és mégis oly jó hinni Benned!

*

Hanem akármennyire bölcs dolog könnyű szívvel temetni a tört reményeket, egy pillanatra meg kell állani romjaik felett. Nem csupán bölcsesség dolga ez, hanem egy kicsit a szív megmozdulása is. Hiszen a szétfoszlott reményeket sokáig ringattuk a szép ígéretek bölcsőjében, s valljuk meg, amíg babusgattuk őket, összenőtt velük a szívünk. A szívünkre, a lelkünkre pedig jó okunk van nagyon vigyázni, mert a mezőgazdasági népoktatás sokkal küzdelmesebb és áldozatosabb munkamező, semhogy azt a szívek forró hevülete nélkül eredményesen tudnánk szolgálni egy hosszú életen át.

De maradjunk a visszapillantásnak az okosság által sugalmazott, gyakorlati vonalán. A tanulságokban értékek szunnyadnak, melyek a jövőt szolgálják. Nézzünk hát ezek szemébe.

A visszatekintésből természetesen nem maradhat ki az önvizsgálat, mint minden tökéletesség forrása. S ha ezen a ponton egyénileg megnyugvással tekinthetünk is vissza teljesítményünkre, mert erőink javát fenntartás nélkül adtuk hivatásunknak, testületi életnyilvánulásainkban bizonyára fogunk találni hiányosságokat, me-

lyekért a lelkiismeret iratlan törvényei és a testületi szellem morálja szerint az egyéni felelősséget senki sem háríthatja el magától, aki felett elszállt az óesztendő anélkül, hogy valamit, akármilyen keveset is *cselekedet* volna a testület közös érdekeiért, tehát végső eredményben önmagáért is. Ne igyekezzünk minden felelősséget rajtunk kívül fekvő okokra hárítani, hiszen nagyon sok, távol fekvő oknak eredő forrását egészen közel, magunkban fogjuk megtalálni, ha egyebütt nem, közölgaink iránt való közönyösségünkben. Valami szomorú csüggettség ejtette rabul a lelket, amelyért bizonyára mindenkit oly arányban terhel a felelősség, amily mértékig részes annak felidőzésében.

Igaz, sokat ígért, keveset adott az óesztendő. Már-már azt hittük, három évtizedes reménykedésünk és sok-sok küzdelmünk gyümölcset, a mezőgazdasági népoktatás törvényhozási rendezését hozza. Bizakodásunkat nyomatékosan alátámasztotta az az örvendetes körülmény, hogy kulturpolitikánk irányítását egy erélyes alkotó kézben láthattuk, mely a régen várt törvényjavaslat kidolgozásával cselekvésre lendült. Ha azonban tető alá nem juthatott is ez a törvényjavaslat, melytől mi a nemzet javára olyan sokat várunk, pozitív eredményül már az előkészítő tárgyalások során kialakult a nemzeti élet irányítására hivatott legkülönbözőbb tényezők egyetértése abban, hogy a magyar nép legszélesebb rétegeinek olyan kultúrát kell adni, mely kiterjedését illetőleg az idők követelményeivel, belső tartalmának jellegénél fogva pedig népünk ösfoglalkozásával áll összhangban. Valóban, alig van a mezőgazdasági népoktatásnál korszerűbb népmívelődési és egyszersmint nemzetgazdasági kérdése a mai magyar életnek, mely az adott helyzetben nem tud más lenni, mint *készülés a jövőre*. Ennek a készülésnek belső

tartalma nem lehet más, mint az egész nemzet erkölcsi és anyagi megerősítése. Az egész nemzet szilárd alapépítményét pedig a nép millióinak lelki kiegyensúlyozottsága mellett, annak erkölcsi kvalitása és gazdasági életrealitása adja. Ezért életszükséglete a magyar nemzetnek az intézményes és hatékony mezőgazdasági népoktatás ma sokkal inkább, mint valaha.

Ezért tiszteljük mi a közös, nagy nemzeti munka hőseit azokban a kartársainkban, akik bármily téren szolgálják a mezőgazdasági népoktatás ügyét és ezért nem szünhetünk meg soha emlékeztetni arra, hogy itt a megfelelő munkafeltételek biztosítása nem egy testület részére erőszakolt kedvezés, hanem a nemzet jól felfogott érdekének szolgálata.

Hisszük, hogy az újesztendő jobb csillag jegyében indul és megérdemelt, kedves ajándékul

tartogatja méhében, amit az óesztendő nem hozhatott el, hiszen olyan sokat várt tőle ez a sorsüldözött nemzet! Hisszük, hogy a mi jó ügyünk is ki fog bontakozni azokból a kötelekekből, melyek egy alapjában nagyszerű elgondoláshoz, a nyolcosztályu elemi iskolához kötötték sorsát, de amely utóbbinak megéréséhez sokkal hosszabb időre van szükség, mint amennyit a mezőgazdasági népoktatás ügye, igen komoly és vitán felülálló nemzeti érdekek sérelme nélkül, mai állapotában kivárhatna. S hisszük és reméljük, hogy a megoldásban értékesülni fognak a nemzet javára azok a tapasztalatok, melyek a szaktanítói kar lelkében három évtized munkája nyomán felhalmozódtak. Így lesz az újesztendő komoly bevezetője boldogabb magyar esztendők hosszú sorának.

A gazdasági iskolák jövedelmi mérlege.

Az iskolai gyakorlóterületek hozadékának és vagyonértékeinek elszámolásában egyik fontos tényező a jövedelmi mérleg. Minden üzem és vállalat befektetése, tőkéje rendes vezetés mellett hasznót, vagyis jövedelmet hoz. Az iskolai gazdálkodás is ilyen természetű, attól is haszon, jövedelem várható. Ez a haszon kétféle. Erkölcsi, mely a tanulók tudása, gyakorlata, testi ügyessége és a gazdálkodás, kertészetre stb. való rátermettségüknek fejlesztése révén elsősorban az iskola javára irandó. Értékét azonban pénzbelileg kifejezni nem lehet.

Másik része az anyagi, a pénzbeli haszon, melyet a kellően felszerelt iskolai gazdálkodás a befektetett tudás, munka és tőke révén pénzbelileg nyújt. Számügyileg a gazdasági népiskoláknál jövedelem alatt csak a gazdálkodás pénzbeli hasznát veszik figyelembe, az erkölcsit, sajnos, legtöbb esetben figyelemre sem méltatják.

Az iskolai gyakorlóterületek tisztajövedelmét évről-évre az előírt nyomtatványon kell kimutatni és elszámolni. A jövedelmi mérleg nyomtatványa legújában változott. Összhangba került a nyomtatott költségvetéssel, rovatai egyezők a pénztári főkönyvvel, alakja is azonos lett a többi nyomtatványokkal. Így időszerű, ha e fontos számolási rész kitöltése és elkészítésére nézve néhány megkívánandó tanácsot felsorolunk.

Minden vállalat és üzemben, így a gazdálkodásban is a tisztajövedelmet több tényező adja. A mutatózó veszteség is több kedvezőtlen tényező következménye. Jövedelem biztosító tényezők: az elért pénztári nyereség, a vagyongyapodás, a különféle átengedések és a kifizetett jövedelmi szállítmány, teher és tartozás. Csökkenti, sőt meg is szünteti a tisztajövedelmet a pénztári veszteség, a vagyon érték leszállása, tartozások emelkedése, stb.

E leginkább előforduló esetek és tényezők miatt a jövedelmi mérleg három részre oszlik. Vagyonmérlegre, mely a gyakorlóterületekben fekvő vagyonrészeket év eleji és év végi csoportosításban tünteti fel, így a gazdaság tisztavagyonának emelkedését, esetleg apadását tárja fel. Második része a pénztári mérleg, mely a gazdálkodás évi készpénz bevétele és készpénz kiadásának egybevetésével megállapítja, hogy az iskolai gazdaságnak mennyi a pénzmaradványa, illetve nyeresége, avagy mutatkozó pénztári vesztesége. Harmadik része a zárómérleg, mely az átengedéseket és az előbbi két mérlegrész adatait hasonlítja és veti egybe, hogy ennek alapján az elért tisztajövedelem, esetleg veszteség kitűnjön és megállapítható legyen.

Rendesen a pénztári mérleget állítjuk előbb össze, mégpedig a pontosan vezetett és lezárt pénztári főkönyv, illetve az ennek alapján elkészített pénztári forgalmi mérleg alapján. E mérlegrész összeállításának a célja, hogy gazdaságunk pénztári nyereségét, mint a tisztajövedelem egyik fontos részét kimutathassuk.

Összeállítása lényegében nem nehéz, ha év közben az egyes tételek elkönyvelésénél már szigorúan alkalmazkodtunk azon szabályhoz, hogy a tanügyi és gazdasági természetű tételeket már okmányilag, pénztári főkönyvileg is külön-külön és a rovatok címjei szerint csoportosítottuk. Ez esetben csak a főkönyv végösszegeit kell úgy a bevételi, mint a kiadási tételeknél beiratnunk, a bevételi összegből a kiadást levonnunk, hogy a pénztári nyereséget megkapjuk.

Ügyelnünk kell azonban arra, hogy a bevételi oldalon csakis a gazdálkodásból származó évi bevételek kerüljenek felvételre. Így a múlt évi pénzmaradvány, nem idej bevételek, az már előző évi számadásunkban nyert e mérlegrészben elköny-

velést, itt tehát fel nem vehető. Adományok, államszegély, községi hozzájárulás, általában mindazon bevétel, mely nem a gazdálkodás azévi hozadéka, ugyancsak kihagyandó, mert nem a gazdálkodási üzemből származott. Be nem folyt követelések ugyancsak nem szerepelhetnek, mert készpénzül nem folytak be. Kamatokat sem vegyünk föl, mert kamatjövdelem tanügyet illető bevétel, nem a gazdálkodás és megmunkálásának eredménye. Háziiparból befolyó bevételek is a tanügyet illetik, ha csak nem napszamosok, szakmányosok munkáinak eladásáról van szó.

Ellenben a gazdálkodás érdekében felvett kölcsönök, származzanak bárkitől is, akár kifizettek, akár nem, már gazdasági bevételek és különfélék címén fel is veendő. Lényegében nem az a fontos, hogy filléres pontossággal tüntessük ki mennyi a kert, szőlőbeli, vagy mezőgazdasági bevételek egyenkinti összege, de az, hogy a bevételi tételek a főkönyv végösszegeivel egyezzenek és utolsó fillérig a gazdálkodás az évi üzemből származzanak. Kétséges tételt inkább a tanügyi bevétel javára könyveljünk el.

A kiadási oldalon is csak gazdaságot illető tételek veendőek fel, még pedig a pontosan vezetett pénztári főkönyv adatai alapján. A végösszegek itt sem kell változtatni. Mert nem az a fontos, mennyi a kert, avagy gazdasági, szőlőbeli napszám, de mennyi a ténylegesen kifizetett gazdasági napszám. Nem vezetünk kettős könyvelést, így a végeredményt, az összes gazdasági kiadásokat kell feltüntetnünk. A részleteket az okmányok és a pénzkezelési számadások igazolhatják.

Tanügyet illető kiadás a mérleg részbe fel nem vehető. A 20 százalékos tiszteletdíj, nyomtatványokért adott összeg, tanügyi épületek fenntartására kifizetett tételek tehát kihagyandók.

Ellenben a gazdasági épületek emelésére fordított összegek, állatok vásárlására adott tételek, gazdaságot illető minden beruházási készpénz kiadás már felveendő még az esetben is, ha erredigen forrásból (adomány, segély) kaptunk fedezetet. Ez esetben gyakran előfordul, hogy a beruházások, beszerzések összegeivel a gazdaság az évi kiadása több, mint a bevétele, vagyis pénztári veszteség áll elő, de ez megtérül a vagyonálladék oldalon, mert a gazdaság vagyona ezek által emelkedik.

A jövedelmi mérleg első oldalának helyes kitöltése több számadási rész zárlata után eszközöndő. Ennél különösen a leltárak helyes összeállítás a fontos, ami bizony figyelmes, hozzáértő munkát igényel, hogy a gazdaság vagyongyarapodása kétséget kizáró módon kimutatható legyen.

Itt is a gazdasági és tanügyi vagyon szigorú különválasztására kell ügyelnünk. Telekértéknél csak a gazdasági üzemből levő földek veendőek fel. Így a tanszemélyzet kert, illetményföldjének, iskolai díszkertnek, játszótérnek, általában a tanügyet illető földterületeknek értéke, miután ezek nem gazdasági vagyonok, kihagyandók. A gazdasági telekérték a földárak emelkedésével nem növelhető, az árak esésével nem csökkenthető. Rendesen év eleji és év végi vonatkozásában egyforma összegű. A telkek értékét emelheti földvásárlás, nagyobb mérvű ármentesítés, csere, csökkent-

heti az esetleges kisajátítás, út, utcakihasítás és hasonló természetű tényező.

Amenyiben értékelkedés előfordul és az nem a gazdaság önjerejéből történik, vagy értékcsökkenés áll elő, ugyancsak a gazdaság önhibáján kívül, a különbözet természetesen levonandó. Szőlő, gyümölcsös, faiskola létesítés, földgyegetés, szikjavítás, földforgatás és hasonló munkálatok, melyek a telkek lényegét csak átmenetileg érintik, pénztárilag számolandók el, így a telekértéknél kihagyandók.

A gazdasági épületek, kerítéseknél a leltári számadások adatait szigorúan tartjuk be. Tanügyet érintő épületek már szakleltárilag is külön veendőek, a gazdasági épületek értékénél tehát nem szerepelhetnek. Ha olyan épületünk volna, mely tanügyi és gazdasági célt is szolgál, az gazdaságnak veendő, így a méhes, virágház, mintatrágyatelep, kerítések nagy része, stb. Valamely épület értékét kétfelé osztani, tanügyi és gazdasági részre venni nem tanácsos, mert kifogás tárgya.

Épületeknél értékelkedés lehet újak emelése, régiak hosszabbítása, nagyobbítása és lényeges átalakítása. A használat miatt történő karbantartás, tatarozás stb. költsége értékelkedésnek nem vehető. Ha pedig a gazdasági épületek tételénél államszegély, községi hozzájárulás címén oly emelkedés származik, mely nincs a pénztári mérleg kiadási részén feltüntetve, úgy természetesen az emelkedés összege itt levonásba hozandó.

Holt leltári értékek, eleven leltár, termény- és anyagleltár tételeinek a helyes beállításánál ugyanezen szabályok szerint járunk el. Nagy könnyebbőség, ha a leltári naplót kétfelé osztjuk. Külön oldalon könyveljük el a tanügyi, külön oldalon a gazdasági vonatkozású leltári adatokat. Így minden utánszámítás nélkül kifünik a gazdasági tárgyak gyarapodása, illetve álladéka. Eszközök, gépekből kopás címén leirást már nem kell tenni, ez némi könnyítése a számadónak. Ellenben a terményleltárban minden készletet fel kell mennyiségileg sorolni. Értékelni azonban csak az eladó készleteket szabad. Faiskola készletei nagyrészt eladók, így csemeték, oltványok az eladó készletekben szerepeltetendők.

A gazdaság követeléseit, adott előlegeit külön tétel alatt kell felvennünk és a követelések jegyzékével igazolnunk. Az elsorolt 6 tétel végösszege mutatja a gazdaság látható vagyonát úgy év eleji, mint évvégi vonatkozásban. Ezen vagyonból azonban le kell vonnunk az esetleges tehertételek összegeit, hogy a tiszta vagyon kitüntethető legyen.

Legtöbb esetben ilyen levonás nem fordul elő. Így a rovatok nemlegesen áthuzhatók. Ha azonban bármely okból kifolyólag adóssággal zártuk a gazdasági évet, ez a tartozás már leszámítandó. Ez lehet készpénz, termény, anyag, állattartozás, tehát több tételből előálló és a tartozások jegyzékével igazolandó összeg. Előfordul, hogy az állam, iskolafenntartó, külön elszámolás alapján járult a gazdaság vagyonértékeinek emeléséhez, pl. épületet emelt, gépeszközöket adott, telket nagyobbított stb. Ezek értéke természetesen levonandó, mert nem a gazdálkodásunk hozadéka. Arra azonban ügyeljünk, ha ilyenmü összeget a pénztári mérleg kiadási részén már elszámoltunk,

itt másodszer levonásba ne hozzuk, mert számadásunk helytelen lesz.

A vagyonmérleg többi tételeinek kitöltése már egyszerű számadási művelet, mely végeredményben megmutatja, hogy a gazdaság vagyona a számadási évben gyarapodott, avagy apadt. Ha pénztári veszteséghez vagyonapadás is jön, úgy gazdálkodásunk hibás volt, deficittel zárul. A vagyongyarapodás és a pénztári nyereség pedig a jó sáfárkodás eredménye, a tisztajövedelem alapja.

A zárómérlegnél fontos az átengedések tétele, melyre sokan kevés gondot fordítanak, hátrazott kárára a tisztajövedelemnek. Átengedés alatt értjük azokat az értékeket, melyeket a gazdaság az év folyamán a tanügynek, iskolafenntartónak átadott, rendelkezésére bocsájtott. Ilyen átengedések és teljesítmények lehetnek: háztartási, háziipari tanfolyamokra természetben kiadott termények, anyagok értéke, a község céljaira kiszolgált fák, csemeték, bokrok vagy oltványok ára, növendékek jutalmazására adott kisebb állatok, termények stb. értéke, tanügy részére teljesített

építkezési stb. fuvarok, vagyis több apróbb teljesítmény, melyért a gazdaság ellenértéket nem kapott, ilyet el sem számolt. Természetesen az átengedések tételeit okmányolni, így igazolni kell, nehogy észrevételezzék.

Lapunk szerény keretei között nem lehet minden részlet és előforduló esetre tájékoztatást adni. Nagy könnyítés e téren az új nyomtatványürlap, melynek gyakorlati összeállítása sok kétséget megszüntet, ha azt figyelmesen áttanulmányozzuk és adataihoz egyéb számadásainkban is alkalmazkodunk.

Örvendetes tény, hogy dacára a folyton rosszabbodó közgazdasági helyzetnek, iskolánk gazdasági átlagban igen szép tisztajövedelmet értek el, így számottevő sikerrel gazdálkodtak. E jövedelmek mindenkor felülmúlták az átlagos haszonbér és az illető vidék gazdaságainak jövedelmezőségét. Remélhetőleg e jövedelem a jövőben még csak fokozódik, mert a felszerelés gazdagszik, így a gyakorlóterület kihasználása tökéletesebb lesz.

A továbbképző gazdasági népiskola jövő irányelvei.

A haladó kor, a világesemények gyors fejlődése, az átalakulások végtelen sorozata, az azt követő új helyzetek megállást semmi téren sem tűrnek, mert vissza nem tartható, tomboló erővel elsöpörnek mindent, ami útjukba akad. Ez a nagy áradat viszi magával csonka, most területileg oly kis országunkat is, ez fenyeget bennünket s népünket is, mikor felénk harsogja: tovább és előre, vagy el az útból és pusztulás rátok.

Azonban a mindent túlharsogó jelszavak, az önző érdekek szolgálata ne bódítson el minket. Meggondolva, biztos alapon, a természetes fejlődés betartásával haladjunk csak minden téren tovább s így népünk oktatásában, képzésében is, mert különben ingoványos talajra tévedünk, melyen jövőnk szekere mihamarább el fog akadni s a képzelt előrehaladás nyomában annak visszahatásaként, ugyancsak az elpusztulás hullámai temetnek el.

Ha minden ideges kapkodást félre teszünk s nyugodtan figyeljük a háború utáni időket, úgy a kellő óvatossággal rá fogunk találni azon középútra, amelyen kár nélkül vihetjük tovább népünket a normális fejlődés kipróbált szekerén. Erre az erős tengelyű járműre óhajtánám rátenni lakosságunk széles rétegének, a falusi népnek továbbképzését is, melynek irányítói és apostolai között első sorban ott szeretném látni a továbbképző gazdasági népiskolák vezetőit, tanerőit. Mert oktatásunknak komoly és erős alapra való építése szikla szilárd vára lesz népünk jövőjének, míg a jelszavas, félrevezető irányzatok, az oktatás elhanyagolása könnyelmű légvárakba vezetne, ahonnan csak a szédítő mélység sírjába kerülhet a becsületes magyar nép. Tehát haladjunk biztos jó úton és igen is képezzük tovább népünk gyermekeit a jövő létért való küzdelemre. Végezzünk lelkiismeretes népművelési munkát, mely a jövő-

ben is mint ősforrás bőven fog még e nemzetnek kamatozni.

Úgy vélem, nem végzek talán hiábavaló munkát, ha a továbbképző gazdasági népiskola jövő fejlődésének problémáját felvetem s egyenlőre rövid dióhéjban feladatairól szólnok. Milyen legyen tehát a jövőben ezen iskola s miként fog eredményesen nevelni és oktatni? E téma megvitatásánál talán első sorban leszegezhetem azt a rég ismert igazságot: amilyen a tanító, olyan többnyire az iskola is. Munkakedv, kitartás, lelkes működés nélkül eredményre ne számítsunk. A továbbképző népiskola oktatását, életre nevelő munkáját soha egy közös kaptafára ne húzzuk, hanem az egyöntetű tantervi és egyéb rendelkezéseket a törvényes kereteken belül mindenkor a helyi viszonyokhoz képest szabjuk meg, mert csak így fogunk ezen iskolában igazán az életnek nevelni és oktatni. Tegyük itt félre minden önző és személyes érdeket, az illetékes tényezőkkel megértéssel vigyük közös akarattal előre e sokat hányatott és lebecsült iskola ügyét. Ezt pedig akként fogjuk elérni, ha tényleges eredményekkel meggyőzzük mindenkit arról, hogy ez az iskola igen is fontos nevelői és oktatási tényező. Igen is ez az iskola viszi a fejlődő gyermekeket egyik legveszedelmesebb koron, a kamasz koron át az életbe. Legfontosabb a helyes irányban vezetett oktatás és az ifjúságnak gyakorlati munkával való elfoglalása a legbiztosabb védő bástyái a jó erkölcsnek, a józan életnek, mert ezek hiánya az erkölcsi és anyagi romlás fertőjébe vezetnek.

Nem hiszem, hogy volna olyan a közpályán, a nép érdekében működő egyén, aki a jelzett iránynak ellensége lehetne.

A továbbképző gazdasági népiskola hivatásának két irányúnak kell lennie, mert szolgálnia kell az általános népművelést és a nép foglalkozásá-

nak megfelelő gazdasági képzésének alapismereit is le kell fektetnie. Tehát adjon ezen iskola a közismereti tárgyaival növendékeinek megfelelő, de nem szédítő népművelést. Ne ismétlje azonban csak szárazon az elemi iskola tananyagát, mert akkor étkételemné és régi lebecsült ismétlő iskolává válik. Növendékei a régi hiányos ismeretek pótlása mellett új tudás után is vágyódnak. Az olvasás, írás, földrajz, történelem, alkotmánytan és természettudományi tárgyak köréből értelmi fejlettségüknek megfelelő és figyelmüket lekötő ismereteket adhatunk nekik. A közismereti tárgyakkal igyekezzünk egészséges nemzeti szellemet beléjük nevelni. A számtan és mértannal pl. a gyakorlati mindennapi életre készítjük elő őket. A természettudományi tárgyakkal pedig adjunk az általános tudáson kívül biztos alapot a népies gazdasági ismeretek felépítéséhez, mely utóbbiakkal az általános jólétet is biztosíthatjuk. Ahol pedig csak részben is jólét uralkodik, ott könnyebb az előrehaladás s a bomlasztó eszmék melegágyra nem találnak.

A továbbképző gazdasági népiskola a gazdasági tudást mindenkor az elmélet mellett gyakorlati úton is nyújtsa, mert régi helytelen megállapítása népünknek, hogy könyvből nem lehet gazdálkodni tanulni. De talán van is valami igazság ezen megállapításban. Itt van tehát helye annak, hogy az elméletet a kellő gyakorlattal kiegészítsük, mely esetben iskolánk iránti bizalmatlanságot is megszüntethetjük. A gyakorlati oktatásnak a tanító is azonban csak úgy felelhet meg, ha maga is fly képzésben részesül s magát e mellett továbbképezi.

Sokaktól már is hallok az ellenvéleményeket és megjegyzéseket. Szép mindezeket így leírni, de azok keresztülvitele szinte lehetetlen és konkrétumokat szeretnénk hallani, hogy miként valósíthatók azok meg. Ismerem én is az összes akadályokat. Tudom a tanító ember az, akinek a rendes nehéz foglalkozáson kívül 4-5 féle állandó más és még ugyanannyi alkalmi, időközi munka jut legalább, melyeknek részletes felsorolását nem tartom szükségesnek. Tudom azt is, hogy ezen iskolák megszervezésénél már számtalan nehézséggel és akadállyal kell megküzdeni. A mai nehéz gazdasági válságban részben indokoltnak is találok a sokszor felhozott okokat, hogy miért nem lehet átmenetileg most erre a célra áldozni. De hiszen nekünk nemcsak a jelennek, hanem talán még inkább a jövőnek kell dolgoznunk. Ha tehát ezirányú törekvéseinknek a jelenben egyelőre csak szerény anyagi alapot is tudunk adni, törekedjünk már most legalább az erős erkölcsi alap lefektetésére, mely után az anyagi megerősödére is számíthatunk még kitartó munkával.

Nem célom végeredményében a továbbképző gazdasági népiskolák ügyét, jövő felépítését csak általánosan felvetett eszmékkel elintézni. Sőt legnagyobb örömmre szolgálna, ha ezen iskolák hívatott munkásai és vezetői, tanerői a helyzet őszinte feltárásával hozzá szólnának ehhez a sokak által lekicsinyelt, de mégis igen fontos százazreket nevelő és oktató kérdéshez. A részletkérdések megvitatásában, megbeszélésében tapasztalataim alapján szívesen részt fogok venni, ha e kérdés a hívatottakat tényleg érdekelni fogja.

Schill János

A továbbképző iskolák gyöngéiről.

Irta: Brenner József.

Amint tudjuk, továbbképző iskoláink ma háromfélék. Van: 1. általános; 2. gazdasági irányú továbbképző és 3. önálló gazdasági népiskola.

Ha az első fajtáját vizsgáljuk ezen iskoláknak, úgy általánosságban nem valami hízelgő véleményt alkothatunk magunknak. A gazdasági irányú továbbképző iskoláknál ma már nagyobb haladást kezdünk látni, de még mindig nem érik el azon fokot, amelyet ezen iskoláktól elvárhatunk. Pedig ezen iskolák célja, valamint az ezeket létrehozó intézkedés intenciója olyan szép, annyira hasznos, hogy minden irányban megérdemelné a fokozottabb figyelmet.

A 6-12 éves korban szerzett ismeretek felújítása, kiegészítése, tudatosabbá tétele, megrögzítése ezen iskolák egyik főfeladata.

A 12-15 éves serdülő ifjú egész énje s kivált lelkiállapota ez időben hullámzik, forrong, a gyermekkorból az ifjuéba ezen időben lép. E lényeges átmeneti processus szükségképpen maga után vonja a nevelői ráhatások intenzívitását. Hol eszközölhető ez céltudatosabban, ha nem a továbbképző iskolákban?

Az okszerű gazdálkodás elemeire, gyakorlati

fogásaira, a társadalmi ismeretek befogadására csak alkalmasabb a 12-15 éves fiú vagy leány, mint a 6-12 éves!

Legtöbb vidéken csaknem kárba veszt a tanító mindennapos iskolai foglalkozásának gyümölcse, a jó továbbképző iskola nélkül. Nézzük csak meg szeptemberben a feljövő gyermeket, mennyit elfelejtett a tanultakból csak egyetlen nyár olyamán.

Kérdem most: csak e pár követelményeknek is megfelelnek-e ezen iskolák vagy nem? S ahol az eredmények nem ütnek meg a jogos várakozás mértékét, ott keressük meg a baj okát.

Az iskolalátogatások során bizony sokszor nagyon szomorú képeket látunk. Lehetett olyan továbbképző iskolát látni, ahol elemi iskolában kiselejtezték második osztályú olvasókönyveket adtak használatra a gyermeknek. Képzhetjük, hogy a növendékek milyen unalmasan forgatták a könyv lapjait. Menjünk tovább! A másik iskolába be van írva 200-300 növendék és feljár 15-20 gyermek, keressük ezeket az iskolában, azt felelik, hogy gyakorlati munkán vannak. Elmegyünk, megnézzük a gyakorlati munkát, ami bizony nagyon elszomorító. A növendékek egy része az

ovónő kertjét ássa, másik 3–4 növendék a tanító úr kertjét, udvarát rendezzi, egy része pedig vizet hord a mosáshoz. Hát bizony ez nem gyakorlati tanítás! Az ilyen gyermek az iskolából hazamegy, elmondja otthon a végzett gyakorlati oktatást s a szülő többet nem fogja az iskolába engedni gyermekét. A tanító pedig nem fogja mulasztónak kiírni, az iskola kezd elnéptelenedni s kész mindkét fél részéről a bírálát, hogy: »a továbbképző iskolának nincs létjogosultsága«.

Ha tovább megyünk, a másik iskolában látjuk, hogy a tanítás és felelés alatt a gyermekek tévováznak, nézésük bolyongó, arcvonásuk bágyadt. A jelenség okát megtaláljuk: az unalom. Bizony nagy betegség ez, mert a gyermek nem talál új dolgot, ami az érdeklődését felkeltené. Tanítója arcán látja, hogy csak kényszerűségből foglalkozik az ismétlősökkel. A tanítás ezért unalmas, ami rendszeren a készületlenségből ered. »Le-

gyen a tanítás érdekes«.

Azzá pedig csak úgy lesz, ha a tanító az előadásra elkészül; vegye tekintetbe, hogy 13–15 éves gyermekekről van szó, akiknek az értelmi fejlődése magasabb s akkor rögtön észreveszik a tanító határozatlanságát.

Amidőn a tapasztalható hibáknak egy kis töredékét elsoroltam, nem volt céлом kollégáim megszólása, hanem rá akartam a hibákra mutatni, hogy az elmondottak felett gondolkozzunk, iparkodjunk a hibákat kiküszöbölni. Jusson eszünkbe a hivatali eskünk és e szerencsétlen, sokat szenvedett magyar nép sorsa. Tanítsuk, oktassuk őket lelkiismeretesen, becsületesen, hogyha majd e nehéz idők keserves megpróbáltatásai után elérkezik a megújulás korszaka, akkor mi is elmondhassuk a legnagyobb magyarral: »Magyarország nem volt, hanem lesz!«

Miért hazudnak a gyermekek ?

Azok a gyermekek, akik hazudnak, felnőtt korukban is hazudni fognak.

Nézetem szerint született hazugok nincsenek, mert alapjában véve a gyermeki lélek nem a hazugságra hajló, mert minden, ami körülötte van és ami történik, a gyermek szerint igaz. A természet tehát az igazságra neveli a gyermeket. A példa azonban károsan befolyásolhatja őt.

Különbséget kell tennünk: 1. nem igazmondás és 2. hazugság között.

A gyermekek beszédéből az igaztól való eltérés az első esetekben nem meríti ki a hazugság kritériumait. A hazugság elkövetése már olyan bonyolult lelki jelenség, hogy arra különösen a még fejletlen gyermeki lélek teljesen képtelen. Leggyakrabban csupán azért nem mond a gyermek igazat, mert helytelenül szemlélte meg a tárgyat, helytelenül értette meg a beszédet. Ezen egyáltalában nem lehet csodálkozni, hiszen a gyermek felfogó képessége csak a folytonos gyakorlás útján fejlődik ki.

Nem mond gyakran igazat azért sem, mert a természet képeit a saját fantáziája szerint átalakítja csak azért, mert az neki jobban tetszik. Ugyancsak a fantázia működik abban az esetben is, amidőn az előtte értelmetlen dolgot, a saját felfogása szerint maga-magának megmagyarázza és azt visszaadja. Szerepel még, mint a nem igazmondásra ösztönző tényező: a gyermek nagytő és kicsinyítő hajlamossága. Amikor a gyermek már tudja azt, hogy az elmondott eset úgy sem történt, vagy nem történhetik meg, már igen közel áll a hazugság fogalmához.

A hazugság lehet: 1. meg nem történt esemé-

nyek kitalálása, tehát tiszta hazugság; 2. valamely dolognak a letagadása és végül 3. hallgatóságos hazudozás, amely a felnőttek között még inkább el van terjedve, mint a gyermekek között.

A hazudozásnak minden esetben valami oka van, azaz érdeke a gyermeknek, hogy hazudjék.

Arra kell törekednünk, hogy a hazudásra szokott gyermeket arról leszoktassuk. A hazudozásra való rászoktatás veszélyével járnak az úgynevezett szuggeráló kérdések, amelyeknek hatása alatt a gyermek nem azt feleli, amit igaznak sejt, hanem amit a kérdező szuggerál. Pl. úgy-e könnyű a feladat? stb. Az ilyen kérdéseket módszertani okok miatt is kerülni kell.

A hazudozások meggátlására a legjobb ellen-szer a példa. Elsősorban a szülők feladata, hogy a gyermek teljesen igazmondó környezetben nőjön fel. Meg kell értetni a gyermekkel, hogy a hazugság undok dolog, de ami igaz, az gyönyörű, fénylő és tiszta.

Már Széchenyi is felismerte, hogy az igazság a legnagyobb haszon és a nemzet szempontjából nem közömbös az, hogy mennyiben bírják fiai ezen igazán értékes kincset.

De nemcsak az állam, hanem az egyén szempontjából is fontos az igazmondás. Azért élünk a földön, hogy boldogak legyünk. De vajjon boldog-e azon ember, akinek feje fölött állandóan ott lebeg a lelepleztetés szégyene? Igaz, azt mondják manapság, hogy »mond meg az igazat, hát betörik a fejed«, de inkább törjék be ma, minthogy egy életen keresztül ott kísértsen a sarkunkban a »hátha megtudják« gondolata.

Brenner József

HIREK

Legifjabb iskolánk bemutatkozása.

A nagybajomi önálló gazdasági népiskola december hó 15-én délután fél 3 órai kezdettel tartotta meg első szülői értekezletét. Mintegy 160 szülő és 40, a vidéken első ujtípusú iskola iránt érdeklődő kisgazda, iparos és köztisztviselő jelent meg az értekezleten.

Az iskola vezetője a megjelentek rövid üdvözlése után, rátért a szülői értekezlet fontosságára, majd a szülői ház és iskola karöltve haladó munkásságának igen nagy jelentőségét emelte ki, hogy ez biztosíthatja az iskolától várható eredményt. Ismertette az iskola célját, működésének irányát és azt, hogy az iskola munkássága az iskola falain kívül mily áldást hozó a kisgazda közönségre. Reá mutatott az iskola igen fontos nevelő és nemzetgazdasági jelentőségére. Tájékoztatta a szülőket az iskolába való járás kötelezettségéről szóló törvényekről és rendeletekről; az igazolható mulasztások mikéntjéről, valamint a bírság pénzek milyen célra való fordításáról. Felhívta a figyelmet, hogy mily nagy a létjogosultsága az önálló gazdasági népiskolának ott, ahol a lakosság 90 százaléka földművelő, mint Somogy-nagybajom községben is. Kifejtette, hogy az elméleti és gyakorlati oktatáson kívül mily fontos dolgokkal áll az iskola a gazdák érdekének a szolgálatába. Az iskolavezető beszédének közérdekességét mutatta, a szülők köréből igen gyakran elhangzó, a tárgyalásokat változatossá, élénké tevő és megvitatásra alkalmat adó közbeszólása. Végül a szülők tájékoztatása arra is kiterjedt, hogy a község vezetősége élükön Fischer Lajos főjegyzővel és dr. Igmány Aladár földbirtokossal az iskolát nemcsak a legszükségesebb, de a legtökéletesebb felszereléssel óhajtja ellátni. Mivel az összeállított költségvetés 12,000 pengő minuszt mutatott s azt a község nem képes az erejéből fedezni; az említett vezető férfiak felkeresték dr. Zsarkó Pál ügyosztály vezető és dr. Kreitl Géza miniszteri titkárt, akik a gazdasági iskolák ügyeit intézik a minisztériumban s az ők közbenjárására a miniszter kegyes volt a hiányzó összeget a községnek adományozni. Ezen újabb segéllyel minden akadály el lett hárítva az iskola beállítása elől.

Balázs József gazdaköri elnök szép szavakban tolmácsolta a szülők háláját és köszönetét s indítványozta, hogy a szülői értekezlet táviratilag fejezze ki háláját és mondjon köszönetet a miniszternek, dr. Zsarkó Pál ügyosztály vezető, dr. Neubauer Ferenc országgyűlési képviselő és dr. Kreitl Géza miniszteri titkárnak azért, hogy a dunántúli községek közül épp Nagybajom községet ajándékozták meg az önálló gazdasági népiskolával. A szülők lelkesedéssel tették magukévá az indítványt. Merkei Lajos és Tóth Sándor kisgazdák a szülők köszönetét tolmácsolták a tantesületnek a gyermekeik hasznos oktatásáért és azért, hogy a gyermekekkel megszerették az isko-

lát. Nagyon szép képet nyújtott az, hogy az értekezlet bezárása után a férfi hallgatók az igazgatót, az anyák Illy Irma gazdasági szaktanítónőt körbe zárva azon örvendetes óhajuknak adtak kifejezést, hogy az iskolakötelezettség alól kikerült ifjak és lányok oktatását, valamint felnőtteknek való ismeretterjesztő előadások tartását is vegyék fel mielőbbi munkakörükbe. Az ilyen irányú tanfolyamok tartásának beigérése után az est beállta vetett véget a hasznos és szép értekezletnek.

Mint az elemi, úgy a gazd. iskola és a szülői ház együttműködésének biztosítására szolgálnak a szülői értekezletek, amelyeket nemcsak a főváros, de a nagyobb vidéki városok iskolái is programszerűen beillesztenek az iskolai munkásság keretébe. Szolgálni akarnak általuk nem annyira az iskolának, nem is a szülői háznak, hanem mindekelőbb a gyermeknek. Minthogy az iskolákban mindennemű tevékenység a gyermekért, a gyermek jövőjének biztosítása céljából történik, a szülői értekezlet is akkor felel meg céljának, ha eredményéből akár közvetett, akár közvetlen haszon származik a gyermekre. A szülői ház és az iskola kell, hogy együtttható tényezőként munkáljanak közre a nevelés minél eredményesebbé tétele érdekében. Az iskola sokkal tökéletesebben dolgozhat a cél biztosítása érdekében, ha a szülők részéről megfelelő támogatásban részesül, mintha munkásságát a szülői ház közömbösen szemléli. A jól és helyes elvek alapján irányított szülői értekezlet nem elégedhetik meg tehát a szülők egyoldalú informálásával és irányításával, hanem módot ad a szülőknek arra is, hogy az iskola munkájába bepillantsanak és abban pedagógiai irányítás mellett résztvegyenek. Az az u. n. szülői értekezlet, amely akár tudományos, akár gyakorlati jelentőségű előadások tartásában merül ki csupán s a szülőknek csak az előadott témára vonatkozó kérdészi, esetleg hozzászólási jogot biztosít, nem meríti ki a szülői értekezletek igazi célját és rendeltetését. Az ilyen szülői értekezletek is hozzájárulnak a szülői ház és az iskola közötti kapcsolat megteremtéséhez, de igazi céljuknak mégis csak akkor fognak megfelelni, ha minden szülőnek módot adnak arra, hogy a gyermekére vonatkozó mindennemű észrevételét közölheti az iskolával és viszont a gyermek iskolai szerepléséről is pontos képet kaphat.

Iskoláink sikere. A »8 Órai Ujság« december hó 9-iki számában a következőket írja a VI. Nemzetközi Baromfikiállítás kapcsolatban iskoláinkról: »Húsz díjat és kitüntetést nyertek az önálló gazdasági népiskolák a baromfikiállításon. Rendkívül érdekes és tanulságos látványosságot nyújt a most megnyílt nemzetközi baromfikiállítás. Ennek az állattenyésztési ágának újabb hatalmas fejlődését és különösen a magyar baromfityenyésztés haladását az időszakonként rendezett kiállítások sikerei igazolják. A külföld érdeklődése a magyar tojás- és baromfitermékek iránt, ezekből a cikkekből való, egyre fokozódó exportunk arra intenek, hogy a megindult érdeklődést fejlesszük és intézményesen meg is szilárdítsuk. Ennek a célnak az eléréséhez elsősorban az szükséges, hogy a földművelő és kisgazdaközönség a baromfityenyésztés modern irányzataival megismerkedjék. Mindent meg kell tennünk abban az irányban, hogy a baromfityenyésztők felismerjék ennek az állattenyésztési ágának nemzetgazdasági jelentőségét. Például szolgálhat Magyarországnak ebben az irányban Dánia, amely országot céltudatos munkával, a tenyésztő osztály fokozatos kiművelésével ma Európa legnagyobb baromfityenyésztő államává tették meg. A nagy tömegek bekapcsolására van szükség annak a célnak az elérésére, hogy egyöntetű, de emellett minőség szempontjából elsőrendű baromfit és termékeket tömegesen állítsunk elő úgy a belső fogyasztás, mint a kivitel számára. A nemzetközi baromfikiállítás éppen ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban igen figyelemreméltó és örvendetes eredményekről számol be. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium főhatósága alatt álló tizenöt önálló gazdasági népiskola is bemutatja baromfiállományának egyes törzseit és így szemléltethetővé teszi, hogy miképpen viszi tanítványai révén a köztudatba a haladás és fejlődés vívmányait. Magyarországon 53 ilyen gazdasági népiskola működik, közel tizenkilencezer fiú- és leányövendékkel s ha figyelembe vesszük, hogy a tizenöt kiállító iskola a nemzetközi versenyben húsz értékes díjat és kitüntetést szerzett, úgy ez egymagában is bizonyítja azt a nagyarányú agrárkulturális munkát, amelyet az önálló gazdasági népiskolák a kisgazda lakosság körében végeznek. Ezek az iskolák 20-30 holdas gyakorlóterülettel és mintagazdasággal is rendelkeznek, nagyszámú növendékeiket nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is oktatják az egyes tenyésztői fogások, tenyészeltérások terén, aminek rendkívül nagy jelentősége van. A gazdasági népiskolák helyes érzékkel való irányítása és megfelelő célkitűzése már itt, a nemzetközi baromfikiállításon is megmutatja örvendetes hatását, mert a kiállítás a gazdasági népiskolák nagy sikerét hozta magával. A kiállítás megnyitását a kultuszminisztérium részéről dr. Petri Pál államtitkár, dr. Zsarkó Pál miniszteri osztálytanácsossal és kíséretével együtt személyesen is meggyőződött az elért szép eredményekről».

E cikk kiegészítéséhez még hozzáfűzhetjük, hogy a baromfikiállításon az abonyi, csanádpalotai, debreceni 2. sz., derecskei, jászberényi, kabai, kunszentmártoni, mosoni, szeged szatymazi, szeghalmi és a tóvárosi iskolák nyertek díjakat.

Köztük a debreceni, kabai 2. 2., a kunszentmártoni és a tóvárosi 4-4 díjat a kiállított amerikai fehér Leghorn, Rhode Island red, ludak, kacsák és pulykákért. Szép anyaggal vettek részt a kiskunfélegyházi, kiskunhalasi, makói és a moson-szolnoki iskolák is. Feltűnő érdeklődést keltett a kiskunhalasi és szeghalmi iskolák baromfiudvarban elhelyezett állománya. A kiállításon 400-at meghaladó tenyésztő 3500 db. állattal vett részt; több külföldről importált anyag is bemutatásra került, így a verseny nagy és nehéz volt. Annál értékesebb és jólesőbb a szépszámú díj, amit iskoláink ez alkalommal is szereztek.

Megyei népművelési közgyűlés. Pestmegye népművelési előadói, oktatói és mindazok, akik a népnevelés körül hivatalosan érdekelve vannak, a napokban a vármegyházán közgyűlést tartottak és beszámoltak a múlt év eredményéről. A jelentések statisztikai adatai közül kiemeljük, hogy a múlt év tíz hónapjában a vármegye területén több mint 55 ezer előadást tartottak a felnőttek oktatására és emellett még felemlítjük az analfabéta tanfolyamokat is, amelyek szintén szép eredményel működtek.

A kertészet tanítása a fiú- és leányközépiskolákban. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara előterjesztésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 540 5. 500/1929 számú rendeletével bevezette a középiskolákban a kertészet tanítását. Az erre vonatkozó rendelet kiemeli, hogy középiskolai tanterveink a természetrajz tananyagában megkívánják a gyümölcsstermelés és a konyhakertészet gyakorlati ismertetését, mindamellett, az ügy fontosságára való tekintettel, külön is felhívja a természetrajz szaktanárait, hogy a tanulók érdeklődését a kertészet iránt keltsék fel és minden kínálkozó alkalmat (tanulmányi kirándulások, természetrajzi gyakorlatok stb.) használnak fel a kertészeti ismeretek gyakorlati elsajátítására.

Megjelent a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus naplója. Mint ismeretes, 1928 július első felében tartották meg a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszust. A tanügyi világnak ez a külsőségeiben is impozáns megnyilatkozása megindítója volt azoknak a szükséges reformtörekvéseknek, amelyeknek megvalósítása hazánk változott körülményei miatt is különösen nagy jelentőséggel fog birni. A kongresszus eszméi, célkitűzései közül nem egy már megvalósult. A most megjelent napló érdekes egyrészt abból a szempontból, hogy a gyakorlati pedagógusok mint képzelik a reformokat, másrészt betekintést nyújt abba az izzó, lázas munkába, amellyel a nemzet napszámjai szebb jövőnk kialakítását munkálják. Meglátszik a naplón az alapos, gondos szerkesztés, amelyet Négyesy László elnök közreműködésével Simon Lajos főtítkár és vitéz Papp Gyula h. főtítkár végeztek. A szépen kiállított művet, amely két kötetben jelent meg, a kongresszus tagjai tagsági díjuk fejében és 1 pengő adminisztrációs költség beküldése ellenében kaphatják meg. A könyvet Tóth Árpád kongresszusi pénztáros küldi szét (Budapest, IV. ker. Magyar-utca 38, csekkszám 34,796).

A tanügyi jóléti intézmények aggodalmai. Nemrégiben fogadta el a képviselőház az elemi iskolai beiratási díjak felemeléséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat gyors iramban való letárgyalása és annak megindokolása vérmes reményeket keltezt azokban, akik a törvény végrehajtásától a tanügyi jóléti intézmények fejlesztését remélték. A kultuszminiszter szegedi nyilatkozatából tudjuk, hogy Szegeden fogják felállítani az első Tanítók Házát. Parlamenti beszédeiből pedig az tűnik ki, hogy a vidék egyéb kulturgócpointjain is óhajt hasonló intézményt felállítani. A tanítóság örömmel fogadja a miniszter gondoskodását, de aggodalommal látja nagymultu intézeteinek el-sorvadását a beígért segélyezés elmaradása miatt. Megfontolandónak látják az ilyen főiskolai internátusok felállítását, már csak azért is, mert benépesítésük az adott viszonyok között igen nehéz. Tudvalevő, hogy a debreceni Tisza István internátusban 20 helyet sem tudnak betölteni tanítók gyermekeivel. A tanítóság szerint a középfoku iskolákkal párhuzamos internátusokra van szükség, vagy a felállítandó internátusok olyanok legyenek, hogy azokban a tanulókat a legalsóbb foktól kezdve ellássák. Az illetékes tanítói körök élénk figyelemmel és érdeklődéssel várják a miniszter elhatározását és döntését.

Állattenyésztési előadásorozat. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Debrecenben 1930 január hó 21—27-ig a Debreceni Kereskedő Társulat (Ferenc József-út 8. sz.) nagytermében állattenyésztési előadásorozatot rendez. A tanfolyam programja a következő: Január 21 (kedd) délután 3 órakor: Dr. Rácz Lajos m. kir. gazdasági főtanácsos, kamarai igazgató megnyitó beszéde. Dr. Konkoly-Thege Sándor m. kir. gazdasági főtanácsos, OMGE főtitkár előadása »Időszerű állattenyésztés — politikai kérdések« címen. Január 22 (szerda) délután 3 órakor: Dr. Rácz Mihály m. kir. gazdasági akadémiai tanár előadása: »A termelőképessegre való tenyésztés jelentősége és gyakorlati alkalmazása mangalica tenyésztésünkben. Január 23 (csütörtök) délután 3 órakor: Meissner Károly mezőgazdasági kamarai s. titkár előadása: »Magyarország lótenyésztése, lótenyésztésünk jövedelmező fejlesztésének módjai«. Január 24 (péntek) délután 3 órakor: Dr. Schandl József m. kir. gazdasági főtanácsos, egyetemi ny. r. tanár, a Gyapjuminősítő Intézet igazgatója előadása: »A juhtenyésztés jövedelmező fejlesztésének módjai« címen. Január 25 (szombat) délután 3 órakor: Dr. Wellmann Oszkár egyetemi ny. r. tanár, m. kir. gazdasági főtanácsos előadása: »A szarvasmarhatenyésztés fejlesztésének eszközei« címen. Január 26 (vasárnap) délután 3 órakor: Dr. Weiser István m. kir. gazdasági főtanácsos, kísérletügyi főigazgató előadása a következő aktuális kérdésekről: 1. Az állati szervezet méz és foszfor szükséglete, valamint ennek legcélszerűbb fedezési módja. 2. A vitamin-kérdés mai állása. 3. Mire ügyeljünk ipari abrakterményaink vásárlásánál. Január 27 (hétfő) délután 3 órakor: Dr. Hauser János m. kir. gazdasági akadémiai r. tanár előadása: »Az Alföld takarmánytermesztésének problémája« címen.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745 11
492 1929. szám.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter Nagy József Béla székesfehérvári gazdasági népiskolai igazgatót gazdasági szaktanítói minőségben a kiskunhalasi önálló gazdasági népiskolához áthelyezte.

Budapest, 1929. évi december hó 13-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745 2
500 1929. szám.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter vitéz Vadnay Károly kiskunhalasi állami gazdasági szaktanítót a monori önálló gazdasági népiskolához áthelyezte.

Budapest, 1929. évi december hó 13-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745 11
499 1929. szám.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Vass János monori állami gazdasági szaktanítót a kiskundorozsmai II. sz. (külterületi) önálló gazdasági népiskolához áthelyezte és további intézkedésig az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi december hó 13-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745 11
501 1929. szám.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Németh Béla kiskundorozsmai II. sz. (külterületi) önálló gazdasági népiskolai igazgatót a székesfehérvári önálló gazdasági népiskolához áthelyezte és további intézkedésig az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi december hó 13-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

GYAKORLATI LEÁNYNEVELÉS

ROVATVEZETŐ: NETZNÉ HORVÁTH ERZSÉBET

Tanítási gyakorlat a gazdasági továbbképző iskola II-ik leányosztályában.

A debreceni II. sz. áll. gazdasági népiskolánál a továbbképző gazdasági népiskoláknál működő tanítónők részére rendezett gazdasági tanfolyam záróvizsgáján történt gyakorlati tanítás.

A fejés

(A tanítás szemléltetve történik. Szemléltető eszközök: egy tehén, fejő edény és különböző tejszűrők).

Előkészítés: Milyen állat ez gyermekek? Miért tartjuk a tehenet? Fontos élelmicikk-e a tej? Hogyan jutunk a tejhez? (Megfejjük a tehenet). Könnyű munka-e a fejés? Tud-e mindenki fejni? Ti tudtok-e fejni?

Célkitűzés: Ma arról fogunk beszélgetni s meg is próbáljuk hogyan kell fejni.

Anyagközlés: Melyik a tehennek a tejkiválasztó szerve? Hol fekszik a tőgy? A tehennek a hasi részén, a két hátulsó láb előtt. Nézzük meg, hogy ha egyenesen hátul, vagy elől állunk, látjuk-e a tőgyet? Ennél a tehenél igen, s minden jó fejőtehennek a tőgye előlről s hátulról egyaránt jól látszik. Tapogasd meg »N« milyenek

érezd a tőgyét ennek a tehennek? Fejés előtt kezünkkel különösen kemény csomókat tapinthatunk ki benne. Ezek a kemény csomók a tejmirigyek, amelyek elválasztják a tejet abból a tápanyagból, amit a vér visz ezekhez a mirigyekhez. Nézzük csak meg a tőgyet, mit látunk, ha jól szemügyre vesszük? Azt, hogy a tehen tőgye hosszanti irányban két részre van osztva s ezek a részek keresztben ismét két részre osztódnak. A tehen tőgye tehát belül hány rekeszre van osztva? Ezek a rekeszek a tejmedencék, itt gyűl össze az a tej, amit a mirigyek kiválasztanak. Hány tejmedence van a tőgyben »N«? Minden tejmedencéből egy-egy tejcatorna vezet a csecsbimbókba. Hány csecsbimbó van akkor »N«? Ki tudja miért nem folyik ki a csatornákon? Azért, mert a csecsbimbók végén, ahol a tejcatorna végződik, egy kör alakú záró izom van, mely csak akkor nyílik ki, ha felülről lefelé megszorítom. (Mutatom). Hány kézzel kell fejni? Tehát egyszerre két csecsbimbóból fejek mégpedig keresztbe, így. (Mutatom). Mit gondoltok, az a sok tej, amit egy jó fejőtehen

Mintatanítás a debreceni II. számú önálló gazdasági népiskolában tartott tanítónői tanfolyamon.

egyszerre ad, készen van már a medencében akkor, amikor a fejéshez fogunk? Nem, — a medencék kicsinyek, azokba legfeljebb egy pár deciliter tej fér, hanem a tej fejés alatt képződik, akkor választják ki a mirigyek. Mit mondtam az előbb, miből? Mikor képződik tehát a tej? Mit gondoltok, miért nem képződik máskor? Miért nem dolgoznak mindig a tejmirigyek? Nos, én megmondom, a fejés a tehénnek jól esik. Ez a jól eső érzés vagy másképpen kifejezve inger — indítja munkára a mirigyeket. Természetesen a mirigyek ennek az ingernek a hatására is csak akkor tudnak tejet elválasztani, ha a vér már megfelelő mennyiségű tápanyagot szállított a mirigyekhez. Ezért nem lehet akármikor, vagy a végtelenségig fejni. Milyen érzés a tehénnek a fejés? Ezért nagyon kell vigyázni arra, hogy a tehénnel szépen bánjunk. Nem szabad durván ide-oda rángatni, ütni stb. A fejéshez le kell ülnünk, hogy nyugodtan s egyenletesen végezhessük a fejést, mert ellenkező esetben a tehén nem tudja átadni magát a fejés ingerének s mint ahogy mondani szokták, nem adja le a tejet.

A fejéshez hozzá kell készülnünk. Hogyan? Előkészítjük a fejedényt. Milyen legyen az edény? Tiszta s lehetőleg olyan, amelyiken nincs semmiféle repedés. Ez azért szükséges, mert az előző fejből a repedésekben esetleg visszamaradt tej a friss tejet is hamar megsavanyítja s nem lesz eltartható. (Bemutatom a jó fejedényt). Minek kell még tisztának lenni? (A tőgynek). Fejés előtt mit csinálunk a tőgygel? Langyos vízzel jól megmossuk. Helyes-e, ha a gazdasszony a fejedényből mossa meg a tőgyet? Miért nem? Elég az, ha megmossuk a tőgyet? Mit kell még vele csinálni? Miért kell szárazra törülni? Hát a fejedénynek milyennek kell lenni? Annak is tisztának, a ruhájának, kezének stb. Ezért mit kell tenned fejés előtt? »N«? Jól megmosni a kezedet, tiszta ruhát vagy kötenyt venni s a fejedet is bekötni. Miért szükséges mindez? Azért, mert a tej mindenféle szagot és mindenféle izt könnyen magába vesz s ha nem ügyelünk a tisztaságra a tej rossz ízű lesz s nem lesz eltartható. Gondold meg csak, hogy hagymát tisztítottál, vagy valami olyat dolgoztál, hogy a kezed szagos, ha nem mosod meg a kezdet jól meleg vízzel, szappannal, a tej ugyanolyan szagú lesz, mint a kezdet s az ilyen tej ihatatlan.

Ha hozzá készültünk a fejéshez, az alacsony fejből ülünk, térdünk közé fogjuk a fejedényt s két kézzel egy-egy csecsbimbót keresztben megfogva, felülről lefelé szorítva, fejünk. (Mutatom). Az első sugár tejet a földre fejem. Miért? Mert megtörténik, hogy a csecsbimbók végén levő kör alakú záró izomba valami piszok jutott s azért azt az első sugár tejjel kimosom.

A fejés elején a tej ritkább, a végén sűrűbb. Miért? Mert eleinte a tej bővebben, gyorsabban jön s a benne levő zsír részecskék a fejcsatorna oldalához tapadnak. Amikor már kevesebb tej jön, lassabban jön s ezeket a zsír részecskéket szépen kimossa. Ezért sűrűbb a tej a fejés végén. A kétféle tejet nem szabad külön eladni, mert a

törvény ezt hamisításnak minősíti és nagyon szigorúan megbünteti.

Fejés után mit csinálunk a tejjel? (Mégiszűrjük). Miért kell a tejet azonnal megszütni? Azért, hogy a bele került idegen anyagoknak ne legyen idejük feloldódni s így minél tisztább ízű tejet kapjunk. Mivel szűrjük a tejet? Legegyszerűbb s kis háztartásokban általánosan használt ez a fémből készült tejszűrő. Ez a legkevésbé jó, mert ez nagyon sok piszkot átenged. Ennél jobb, ha ruhán szűrjük át a tejet, mert ez sűrűbb. Legjobb azonban ez a fajta tejszűrő. (Mutatom). Ez az úgynevezett »Ullax« szűrő. Ebben van két sűrű fémszita s a két szita között vatta van benne. (Szétszedem, bemutatom).

A tej eltarthatósága s az egészség szempontjából nagyon fontos a fejésnél s a tejkezelésnél a fokozott tisztaság. Aki erre nem vigyáz, ember-társai ellen vét.

(Ezután kikérdezem a gyermekeket a hallottak felől, majd összefoglaltatom velük a tanultat s végül megpróbáltatom velük a fejést).

Bagossy Erzsébet

A Mezőgazdasági Népoktatás a legerősebb összekötő kapocs a gazdasági népiskolák szakoktatói között.

A m. kir. Földművelésügyi Miniszter ur megbízásából újabb a következő tankönyvjellegű gazdasági szakkönyveket adtuk ki:

Kadocsa:	Gazdasági állattan	P 8'—
Gróf-Révy:	Gazdasági növénytan	P 7'50
Gróf-Révy:	Növényhörtan	P 7'50
Treitz:	Gazdasági állattan	P 12'—
Ejury:	Természettani és gazdasági alapismeretek	P 8'—
Fodor:	Magyarország mezőgazd. földrajza	P 6'—
Rothmeyer:	Traكتورok jelentősége a mezőgazdaságban	P 7'—
Koncz:	Községi igazgatás	P 3'—
Perneczky:	Gazdasági jog	P 8'—
Wellmann:	Borju felnevelése	P 4'—
Valló:	Méhtenyésztés vezérfonala	P 8'—
Fent:	Selyemhernyó tenyésztés gyak. kézikönyve	P 5'—
Gárdonyi-Kovács:	Gazdasszony dolga.	P 8'—

„PÁTRIA“ irod. vállalat
és nyomda r. t.
Budapest, IX. kerület, Üllői ut 25. szám.

GAZDÁLKODÁS

Tavasszal vethető fagyasztott őszi búza.

Legutóbb e rovatban békési iskolánk érdekes igazgatója ajánlotta, hogy a kipusztult őszi gabonák helyébe vessünk tavasszal Marquis-buzát. É járóbúza előnye kétségtelenül kiváló minősége, amelynek folytán ujabban terjed is termesztési köre s így a tavaszi vetésre különösen alkalmas. Engedtetsek meg azonban, hogy parallel az il-lusztris cikkíró ajánlásával, - szintén régebbi nagybani termesztésnél kipróbált tapasztalataim-ból - a kifagyott, vagy elkésett őszi kalászosok helyébe tavaszi vetésre egy másik eljárást tolmácsolhassak olvasóinknak kipróbálás végett: az őszi gabonaféléket tavasszal elvetni fagyasztás után. Az eljárás nem új, mert azt a magyaróvári Növénytermelési Kísérleti Állomás is kipróbálta, Legány Ödön is bevezette Hatvanban, kisgazdáink előtt azonban teljesen ismeretlen s mint tanulságos, figyelmet lekötő, de külön költségbe nem kerülő kísérlet, fokozza iskoláink iránt a gazdák érdeklődését, ujszerűsége pedig hatáson propagandaeszköz nemcsak tanulóink, hanem a gazdaközönség körében is iskoláink nivóját és haladási képességét illetőleg.

Már belénk gyökeresedett az az elv, hogy a »tavaszbuza ravaszbuza« s így mi magyar gazdák, ha az őszi buzát nem vethetjük el, tavaszi buzát nem szeretünk vetni, inkább ötletszerűen más tavaszi növény kerül a helyére. Erre pedig meglehetősen sokszor adódik kényszerítő szükség. A kötött földeken korán kifagy az eke a földből, télen kipállik az őszi vetésünk, vagy kifagy, vagy állati kártétel miatt kell kiszántani, esetleg előnti a víz, avagy egy ritkább eset: a bepácolt mag már nem kerülhetett földre s még takarmányozásra sem használható. Ezen nem ritka okok folytán érdekességén kívül fontossá is válik a kísérlet s megérdemli azt, hogy napirenden tartsuk és tapasztalatainkat nyilvánosságra hozzuk.

Az őszi (őszi búza, rozs, repce, bíborhere, bükköny stb.) kétévi növények, melyek csak akkor hoznak termést, ha egy téli fagyot átéltek. A tavasszal vetett őszi kalászosok erősen megbokrosodnak, de szárát nem hajtanak s így termést sem adnak. A kísérlet azon megfontoláson épül föl, hogy ha a gabona termőszárát hajt, akkor, - ha fagy éri a csírázás végső stádiumában (a coleoptila kibujása után) valószínűleg termővé válik, ha a fagy természetes viszonyok között, illetve mesterségesen beállítva a csírázás kezdeti stádiumában éri.

A fagyasztási kísérletet legutóbb 1928-ban a nyirbátori iskolánál Kammel Ferenc igazgató gondos ügyszeretetével és felügyeletével a következőképen végeztük tanulóink segítségével:

A porzollal pácolt 4 buzaváltozatot február vége felé a fagyos időjárás remélhető megszűnése előtt teknőkben, illetve hordókban fagymentes helyen két napig vízben áztattuk. A megduzzadt szemeket ugyancsak fagytól védett helyen (istálló, pince, munkaterem) pár ujjnyi rétegben kite-regettük, hogy a csírázás megkezdődhessék. Nem

kell megvárni, míg a csíra látszani fog, mert akkor már rohamosan nő is és a csírázás szem nehezen kezelhető, hanem a külső burok megpattanását figyeljük, amely jelenség egy nap múlva rendszerint bekövetkezik. (Emlékezzünk itt meg arról, hogy a búza 3-4, a rozs pedig már 1-2 fok Celsiusnál csírába indul, de a csírázás optimális hőmérséklete búzánál 25, rozsnál 20 C.) A megrepesztett héjú gabonaszemeket ekkor tegyük ki a fagyra. Legcélszerűbben éjszakára és hagyjuk, hogy kökeményre fagyjanak. Így, fagyosan, eltarthatjuk hetekig, de lehetőleg úgy intézzük, hogy a nappali felmelegedés alkalmával a csírázási optimális hőfokot meg ne kapja, mert akkor rohamosan fog csírázni. Március elején már elvihetjük a magtárpadlásra az összefagyasztott tömeget, ahol lassan kienged, szétgeregelyezzük, kiszikasztjuk s márciusnak első alkalmas napján elvetjük. Ha a csíra már hosszabbra megnőtt, csak kézzel lesz elszórható.

A fagyasztott őszi kalászos jól bokrosodik, ugyanannyi termést ad, de későbbben érik be. Nyirbátorban március 15-én vetettük el és 10-12 nappal később volt aratható (július végén) anélkül, hogy a szem megszorult volna, vagy megdült volna, ami az ősszel vetett ugyanazon buzaváltozatoknál ugyanazon viszonyok között jelentékeny mértékben volt észlelhető. Teljesség kedvéért említsem meg, hogy a fagyasztás után vetett őszi búza májusban mésznitrogén felültrágyázásban részesült.

Különösen örültek tanítványaink, hogy a tamáskodó kisgazdáknak megmutathatták lenéző kijelentéseik után, hogy »eszünk még abból a magból kényeret« és a július végi tömötten álló, gyönyörű kalászkok díszére váltak az iskola kis telepének. A termésmennyiség egyezett az ősszel vetett búzáéval. (14-15 mm.)

Mindezek után általános használatra a fagyasztási eljárás semmiképen nem ajánlható. Kísérleti megállapítást kíván még az, hogy erősen meleg fekvésben, homokon miképen reagál a zöld érésben levő szem a nyári 25-30 fokos hőségre, mennyiben késlelteti az aratást s bár nem költségese, de körültekintést kívánó magelőkészítése a nagyban való termesztésnél hogyan lesz legcélszerűbb módon megoldható?

A többi őszi gazdasági növényünk tavasszal való vethetőségéről bőven állnak tapasztalati adatok rendelkezésre s így azokról majd annak idején fogok írni, felkérve a kartársakat, hogy szóljanak az őszi árpa, repce, szöszösbükköny, továbbá őszi borsó és bükköny vetéséhez, mert ezek a magyar növénytermesztésnek állandó, évenkénti problémái.

Bernecker Béla, gazd. szaktanító.

Egyetlen továbbképző népiskolából sem szabad hiányozni a Mezőgazdasági Népoktatásnak.

A len termesztése.

Nekünk, gazdasági szaktanítóknak a feladatunk nemcsak az, hogy az iskoláinkba járó gyermekeket, a jövő gazdáit ellássuk az ismeretekkel, amelyekre az életben szükségük lesz, hanem az is, hogy a gyermekek szülőire is, tehát a ma gazdáira is oktatólag hassunk. Ez az elgondolás vezetett engem akkor, amikor az iskolában is, de még inkább a gazdakörben tartott előadásaimban gazdáinkat figyelmeztettem arra, hogy minél előbb meg kell változtatniok növénytermelési rendszerüket, az eddigi egyoldalú szemtermelésről változatosabb növénytermelésre térjenek át, mert csak így tehetik gazdaságukat jövedelmezőbbé és a jövedelmet állandóssá. Sikertelen az iskola példaadásával ipari és kereskedelmi növények termelését megkedveltetnem, így a cukorrépa, a len, a kender termelését. Az ipari és kereskedelmi növények közül csak olyanok termelését igyekeztem elterjeszteni, amelyeknek meghatározott fix árak van s amelyeknek átvételét szerződésben biztosítani tudjuk. Így a gazdát nem érheti károsodás, mint pl. a hagymatermeltől, aki termését túltermelés miatt értékesíteni nem tudja.

Munkámat siker kísérte, mert az 1930. évben községemben kb. 400 kat. hold cukorrépa és 300 kat. hold lenvetés lesz.

Mivel kartársaim közül többen fordultak már hozzám, hogy a lentermelést, annak jövedelmezőségét ismertessem, úgy gondoltam, leghelyesebb lesz, ha ezt lapunk útján teszem.

Mielőtt a lennel kísérletet végeztem volna, féltem attól, hogy nem fog sikerülni, mert hiszen mindig azt hallottam és tanultam, hogy a len csak a hűvösebb, csapadékdús éghajlat növénye és a mi száraz Alföldünkön termelése nem sikerül; ide inkább a kender lenne alkalmasabb. A már évek óta elért eredmények ezt megcáfolták, mert ha mi helyes talajmunkával az őszi és téli csapadékot biztosítjuk, akkor a termés sikerülése biztosítottatnak is tekinthető.

Mi a lent rostra (fonallen) és magra (olajlen) termeljük.

A len a talajban nem válogató, legnagyobb sikerrel termelhető a vályog és a homokos agyagtalajban, de azt láttam, hogy községemben az erősen szikes, kötött agyagtalajban sikerült legjobban. Ugyanezt tapasztaltam a nádudvari szikes földeken, mert az azokon termelt len nem dült meg és gyommentes volt. (Az 1929. évben a nádudvari kollegánk termelte a legszebb lent).

A len előveteménye iránt nem válogató, mégis legjobban sikerül trágyázott kapásnövények után, termeltük búza után is. Ön maga után 6-7 évig ne vessük, mert fellép az u. n. »len-untság«. A fonalnyerés céljából termelt len alá istállótrágya nem való, mert a len az ilyen földben megdül és így értékéből veszít s mert a vetés elgyomosodik, a gyomlálás pedig a termelési költséget szaporítja. Nagyon jó hatásúnak bizonyult a vetés előtt elszórt fahamú (káli), homokos földön a 40%-os kálisó tesz jó szolgálatot.

A talaj megmunkálása a következő: kapásnövények után egy mély szántást adunk; gabona

után termelve a következő munkákat végezzük: tarlóbuktatást, utána többszöri fogasolás, részint gyomirtás, részint a föld nedvességének megőrzése céljából és ősszel mélyszántást. Gyomosodásra hajlandó talajon az őszi mély szántást elmulasztani nem szabad, mert ettől függ a lentermés sikere, u. i. ezzel tudjuk az őszi és a téli csapadékot megfogni és megőrizni s ezzel tudjuk a földnek a porhanyóságát, hamuszerű finomságát biztosítani. Tavasszal a szántást elsimítjuk s ha csak lehet, ne hengerezzünk, mert ezzel a földet kiszárítjuk. Megtörténhet, hogy a földet az esők összetömték, megkeményítették, vagy ha az őszi mélyszántás nagyon korán történt, a föld kigyomosodott, ezen esetekben sem szabad szántanunk, hanem a földet megtárcsázzuk, vagy ha nincsen tárcsá-boronánk, kapálókével és fogással borítjuk meg a talajt.

A vetés kora tavasszal, amint a föld megszikkadt, történik. Kat. holdankint 80 kg. mag szükséges. Ha a földünk alakja megengedi, akkor a vetőmag felét hosszában, másik felét keresztben vetjük el. Ha a föld alakja a keresztben vetést nem engedi meg, ez esetben fele magot hosszában, fele magot ferde irányban vetjük el.

Sűrű, egyenletes vetésre kell törekednünk, mert csak így kapunk vékony száru kórót. Vetnek még úgy is, hogy gyűrűs hengerrel megjáratták a földet és a vetőgépről a vetősarukat mind leszerelik s így a sorvetőgéppel szórva-vetőgéppé alakul át és így is egyenletes és sűrű vetést kapnak.

A vetés mélysége 2 cm.; a vetés után fogasolunk.

A vetés ápolása az esetleges gyomlálásból áll. A gyomlálást legjobb mezítlábos gyermekekkel végeztetni, mert így a lenben kevesebb kár esik.

A rostnyerés céljából vetett len letakarításával, nyűvésével nem szabad addig várni, míg a mag beérik. A nyűvés ideje akkor következik be, amikor a levelek a kóró félmagasságáig lehervadtak, ha a kóró zöldessárga színt vesz fel és a tokokban a fehér színű mag hegye barnulni kezd. A nyűvés úgy történik, hogy a lent közvetlenül a föld felett kell átfogni, mert feljebb fogva a szár könnyen szakad, azután a marokba fogott lent nem felfelé, hanem magunk felé húzzuk. Az esetleges gyomokat a markokból elávolítjuk és ha a gyökökre föld tapadt volna, úgy gyenge ütással attól megszabadítjuk. Arra ügyeljünk, hogy a gyökérvégek egyforma magasságban legyenek. A markokat úgy rakjuk le a tarlóra, hogy a 2 szomszéd munkás által nyűtt lenmarkok tövégei egymással szembenézzenek. A markok fonnyasztás végett fél nap a tarlón maradnak. Egy kat. hold len felnyűvéséhez 16-18 napszám szükséges.

A lent sátorozással szárítjuk meg, mert a sátorozott lennek az eső nem árt, míg a markokban száradó len, ha tartós eső éri, teljesen tönkre is mehet.

A sátorozáshoz bak kell. A lent, miután egy ideig a tarlón szikkadt, a bakhoz állítjuk, mikor is arra kell ügyelnünk, hogy a markoknak az a része, amely a földön feküdt, a sátorban kifelé

kerüljön s a már némileg száraz része befelé. A sátorfal túlságos vastag ne legyen, mert ha vastagabb, a len nem szárad ki, hanem megfűlled. Sátoroznunk csak a harmat felszáradása után szabad. Ha a sátor készen van, 2 végét egy-két lenszállal összekötjük s aztán a sátor vázát képező bakokat eltávolítjuk s más helyen állítjuk fel. Arra nagyon kell ügyelnünk, hogy a sátor 2 vége mindig nyitva maradjon.

A sátorban a lenkóró részint a meleg, részint a légáramlás következtében gyorsan és egyenletesen szárad, a mag biztosan utánérik és ha eső is éri, az eső leperereg és így a kóró megfeketedése és rothadása elkerülhető. A sátorban a len 10-14 napig áll, míg teljesen ki nem szárad. Ezután a lent 6-7 kg.-os kérékbe kötjük s ha a kóró görbe vagy túlhoszú volt, a kéréket 2 kötéssel látjuk el.

Az olajlen fajták a rostlen fajtáktól abban különböznek, hogy az előbbiek alacsonyabbak, elágazóbbak, leveleik, virágaik, gubóik, magjuk jóval nagyobb, s míg a rostlennél 1000 szem súlya 4 gr., addig az olajlen 1000 magjának súlya 8-11 gr. között van.

Talaj iránti igénye megfelel a rostlennél mondottaknak; a talaj megmunkálása is ugyanaz. Répa és burgonya után nem tanácsos vetni, mert ezek is kálifogyasztók lévén, a talaj kálitartalmát erősebben veszik igénybe. Az istállótrágyát bírja és a trágyát legkésőbb ősszel szántjuk alá. Kat. holdankint 50 kg. mag elegendő. Különösebb ápolást nem kíván, csak ha gyomos, a gyomlálást. Az olajlen akkor érett, ha a levelei lehullottak, a gubók száradtak és a mag megbarnult. Kaszával aratjuk s a rendeket 4-5 napig száradni hagyjuk. Összehordásnál ponyvás szekereket használunk, hogy a kihullott magot megmenthessük. Cséplése közönséges cséplőgéppel történik, melybe 3-as számú rostát helyezünk. A kicséplést magot eleinte csak vékonyan szabad eltérgetni s teljes kiszáradásáig többször át kell lapátolni.

Az iskola 2 évi lentermelésének jövedelmezőségét az alábbiakban közlöm:

1928. évben 1 kat. holdon termett	
47.85 q lenkóró ára 102 kg-kint 12 P	574.20 P
Ezt terhelte 80 kg. vetőmag ára 48 P	
ennek fuvarja 5 P	
napszám 92.50 P	145.50 P
Marad, mint tiszta jövedelem:	428.70 P

1929. évben 1 kat. holdon termelt:

37 q I. oszt. lenkóró à 12 P	444 P
80 kg. vetőmag à 60 fill. 48 P	
Fuvar 5 P	
2 q buza érteke, mint nyüvési költség 50 P	
Kötözés 10 P	113 P
	marad : 331 P

és ez 15 és fél q tiszta búzatermésnek felel meg.

Ha ezt az eredményt 1 kat. hold búza termésének értékével hasonlítjuk össze, az eredmény a len javára kedvezőbb. Még kedvezőbbé válik az eredmény, ha hozzászámítjuk azt az összeget, amely a búzavetőmag értékéből, az arató- és cséplő részre fordított búza értékéből áll elő.

Az olajlen termelésénél a visszamaradó lenpólyva a fejőstehenek és lovak kitűnő takarmánya.

Lássuk az olajlen termelésének jövedelmezőségét:

8 q magtermés à 45 P	360 P
10 q lenszalma à 4.5 P	45 P
összesen :	405 P

Ezt terheli:

50 kg. vetőmag 22'50 P	
fuvar 2'20 P	
aratási, cséplési, préselési költség 77'50 P	102'20 P
marad :	302'80 P

A lenkóró ára így alakult: 4 kat. hold területen a termelőknek az I. osztályú lenért 12, a II. osztályúért 10, a III. osztályúért 7 pengőt; a holdnál kisebb területen a termelőknek 11.50, 9, illetve 7 pengőt fognak a gyárak fizetni. I. oszt. a len, ha 45-60 cm.-es. A lenszalma ára pedig q 4.50 pengő. A mag árára nézve a termés feladásának napján Hamburgban jegyzett új termésű La Plata lenmag ára szolgál irányadóul azzal, hogy ehhez az árhoz még 10% hozzáadandó, amely azonban mázsánkint 4 pengőt meg nem haladhat. Az ilyenképpen megállapított ár ab átvevő gyár értendő.

Rácz Sándor

Gazdálkodás homokon.

Magyarország megmaradt területéből kb. 1 millió kat. hold területet a homoktalajok tesznek ki. A mezőgazdaság válságos helyzete most érezteti, hogy a nagy kiterjedésű homoktalajok kellő kihasználására és szükséges ápolására a boldog békevilágban nem fordítottak kellő gondot. A homoktalajok csak elenyészően kisebb része kezeltetett szakszerűen, a nagyobb része az elhanyagolt kezelés következtében csekély jövedelmet adott, vagy egyáltalában kihasználatlanul ha-

gyatva, jövedelmet nem hozott.

A homoktalajok nagyrésze sívár, laza, szürke vagy világossárga, mert televényszegény és azért is ad csekély jövedelmet, mert televény és tápanyagszegény.

Tehát, hogy jövedelmezővé tegyük a homoktalajokat, elsősorban szükséges, hogy televénytartalmukat növeljük és táplálóanyagokban gazdagítsuk. Ezt az istállótrágyázással érnök el a leg hamarabb, de minthogy istállótrágyában, sajnos,

szükségünk ,ennélfogva oly növények termelését kell a homoktalajokon az egyoldalú szemtermelés mellett bevezetni, amelyek a talajt nem zsarolják, hanem táplálóanyagokban gazdagítják. Ezek a növények a homoki pillangós takarmánynövények. A pillangós takarmánynövények nagy-tömegű és kitűnő takarmányt adnak, ami az állattartás szempontjából felette fontos tényező. Azonkívül a talajt nitrogénben gazdagítják, mert a nitrogént lekötik a gyökereikben, dudorokban elraktározzák. Gyökér tarlórészeik és elpergett leveik korhadása a talaj televénytartalmát növeli. A pillangósok zárt tömeget alkotva elnyomják a gyomnövényeket és így a talajt gyommentesen hagyják vissza az utónövényeknek.

Ilyen homokon sikerrel termelhető pillangós takarmánynövények: a lucerna (jobb homokon) a biborhere, pannonbüköny, a baltacim, a nyulzapuka, szöszbüköny, és homoki borsó. Hogy azonban a pillangósok termelésével kielégítő hozamot érjünk el, figyelemmel kell lennünk a talaj táplálóanyag tartalmára is. Éppen ezért szükséges, hogy a teljesen televényszegény, úgynevezett sívár homokra istállótrágya hiányában korhadt szalmát, visszamaradt töreket szórjunk ki és azt szántjuk be a talaj televénytartalmának növelése végett és azután műtrágyával pó-

toljuk a táplálóanyag hiányt. Homoktalajaink általában foszfor és nitrogén-szegények, nagyrésztük még káliszegény is. Ennélfogva akkor számíthatunk nagy terméseredményre, ha az ily talajokon kombinált műtrágyázást alkalmazunk és így elégtűnk ki a növények táplálóanyag igényét. Nagy általánosságban egy kat. holdra szükséges 80 kg. mésznitrogén, 150 kg. szuperfoszfát, vagy 100 kg. rhenáfoszfát és 80 kg. 40 százalékos kálisó. Minthogy a pillangós takarmánymagvakat rendszerint védő, vagy támasznövénnyel vetjük, a nitrogénműtrágyának: a mésznitrogénnek adagolása azért is feltétlenül szükséges, mert a nagyon sovány homokon a nitrogén nemcsak a védőnövénynek, hanem egész fiatal korában a pillangós növény szükségletének fedezésére is kell.

A homoki pillangós takarmánynövények nagyon meghálálják a műtrágyázást, ha azt kellő időben és az előbbi összeállításban adjuk. Sokszor a homokon a műtrágyával azért nem értek el eredményt, mert csak szuperfoszfátot adtak, pedig a homoktalaj feltétlenül megkívánja a nitrogént is ,enélkül nem tud eléggé hatni a foszfor. Az őszi vetéseknél adjuk a műtrágyát a vetés előtt, a tavasziak alá legkésőbb február végéig szórjuk el a műtrágyákat és jól fogasoljuk a talajba.

Beteg állatok felismeréséről és az oltásról.

Téli gazdasági előadásaink során ne kerülje el figyelmünket az állatbetegségek elleni védekezés!

Háziállataink igen gyakran és igen sokféle betegségben szenvednek, mely betegségek sok kellemetlenségeket és kárt okoznak gazdáinknak. Ezen kellemetlenségek és bajok, ha idejekorán orvosoltatnak, rendszerint elháríthatók, vagy legálább is lényegesen lecsökkenthetők.

Fontos a betegségek általános tüneteinek ismerete a gazdára nézve azért is, mert vásárok alkalmával sok lelkiismeretlen ember beteg állatokat hoz forgalomba, ilymódon igyekezvén saját hibájából eredő kárát másokra áthárítani.

Ha egészséges az állat, akkor élénk, fürge, érdeklődik a külvilág és társai iránt, figyel és jó étvágyal eszik, ezzel szemben a beteg állat nem érdeklődik környezetére iránt, tompult, istállóban rendszeren lehorgasztott fejjel áll, tekintete bággyadt, szemeit félig, vagy egészen lecsukva tartja, nincs étvágya, a falatot kelleetlenül rágja, nehezen nyeli, gyakran ki is ejti a szájából. Szőre rendszerint borzas és fénytelen. Legtöbb állati betegség a test hőmérsékletének emelkedésével, tehát lázzal jár, melyre következtethetünk, ha az állat szaporán lélezkedik, izzadt, szarvasmarhánál ebben az esetben száraz és meleg a szutyak. Figyeljük meg állataink ürülékeit is, mert a nem rendes ürülék is valamely kezdődő betegségre mutat.

Vásárokon tartózkodjunk a sovány állatok vásárlásától, mert a lesóványodott, leromlott állat mindig gyanus.

Ha állatot vásárolunk, vizsgáljuk meg annak összes szerveit külön-külön, részletesen. Tegyük

vizsgálat tárgyává az állat bőrét, szőrözetét, légzőszerveit, hőelosztódását, tenyészállatoknál nagy gondot fordítva azok ivari részeire is. Nézzük meg szemeit, füleit, orrából nincs-e valami kifolyás? Csak akkor vegyük meg az állatot, ha minden szervét egészségesnek találjuk. Ha pedig meglévő állatainkon fedezzük fel a betegség legcsekélyebb jeleit, azonnal forduljunk állatorvoshoz, miáltal a rögtöni orvoslás sikerét biztosítjuk és az esetleges járványos betegség elterjedését megakadályozhatjuk. Ilymódon sok vesződségtől és érzékeny károktól szabadulunk meg.

Azon érthetetlen ellenszenvre tekintettel, amellyel gazdáink az oltásokkal szemben viselkednek, minnek következtében az állati járványok gyakori fellépése tetemes károkat okoz, az alábbiakban ismertetjük azt a gondolatmenetet, mellyel egy népies előadás keretében hallgatóinkkal érzékeltethetjük az oltással való betegség elleni védekezés és gyógyítás lényegét.

Az oltást olyan betegségeknek alkalmazzuk, melyek okozói parányi élőlények (bacillusok és baktériumok), amelyek az állati szervezetbe jutván elszaporodnak és vagy nagy tömegükkel fogva erőművi úton betegítik meg az állat különböző szerveit, vagy pedig életfolyamatukkal járó anyagcseréjük révén mérgező anyagokat termelnek és ezen mérgezés folytán betegszik meg és pusztul el az állat.

Az állati szervezet védekezik a betolakodott élősködők ellen, mérgek termelése által. Legcél- szerűbben úgy képzelhetjük el ezen betegségek keletkezését és lefolyását, ha két hadakozó hadsereghez hasonlítjuk. Az éllenséges hadsereg az

elősködők, a betegítő lények tábora, a védekező hadsereg az állati szervezetben van. A betegséggel való fertőzéskor az ellenség behatol az állat szervezetébe s megindul a harc a védő hadsereggel. A harc kimenetelétől függ azután, hogy az állat megbetegszik-e, vagy nem.

Ha az ellenség csekély számmal támad s a szervezet azonnal védekezik, legyőzi a betegséget az állat, míg ha nagy tömeggel támad tehát erős fertőzés esetén s ha a szervezet nincs felkészülve a küzdelemre, akkor a harc az ellenség győzelmével végződik s az állat megbetegszik, elpusztul.

A védőoltás lényege az, hogy az ellenséget, a betegséget bevisszük mesterségesen a szervezetbe, de csak gyenge csapattal támadunk, hogy a harc a védekező hadsereg feltétlen győzelmével végződjön. Ily módon figyelmeztetjük a szervezetet a veszélyre, mely egyik vagy másik betegség révén fenyegeti. Az állati szervezet nem elégszik meg a könnyű győzelemmel, hanem hatalmas hadsereget szervez és municiót gyűjt a későbbi támadások fogadására. Ha aztán a betegség erős, vagyis természetes fertőzés útján, hatalmas csapatokkal támad is: a szervezet jól felkészült védőhadsereggel erőteljesen veri vissza a támadásokat s legyőzi a betegséget. Ha a védőoltást elmulasztottuk, ha nem figyelmeztetjük a szervezetet a fenyegető veszélyre, akkor az ellenség erőteljes támadásai legyőzik a szervezet készületlenül meglepett hadseregét s győzelmük a betegség fellépését jelenti. Mikor aztán a védőhadsereg utolsó csapatát is legyőzi az ellenség, az állat elpusztul.

A betegség lefolyása alatt is segítségére kell sietnünk az állati szervezetnek, amit a gyógyító oltások útján tehetünk. A gyógyító oltással azt az eredményt érhetjük el, amit egy erősen szorongatott hadseregnek újabb hatalmas csapatokkal való megerősítése és bőséges municióval, felsze-

reléssel ellátása révén érhetünk el a háborúban. Az ily módon megerősített védőhadsereg aztán könnyen visszaveri a támadást s a győzelem a beteg állat felgyógyulásában nyilvánul.

Siessünk állataink segélyére védő- és gyógyító oltásokkal!

A legsúlyosabb elemi csapások okozta károkhoz hasonló az a pusztulás, amit előidézhet egy-egy járványos állati betegség, amely a gazda állatállományát nagyrésztben, vagy egészben áldozatul veszi. Egyik-másik növénytermelési ág nagymérvű pusztulása csak egy év eredményét változtatja veszteséggé, de egy virágzó állattenyésztési ág megsemmisülése, főleg kisgazdáknál, akiknek vagyunk igen nagy részét teszi állatállományuk: évek hosszú során át kihat a gazdaság jövedelmezőségére s annak újra beszerzése hosszú idők nélkülözése után, verejtékes munkával összerakott garasokból válik csak lehetővé. Eltekintve az állati elhullásokból közzgazdaságunkra évente eső óriási károsodástól, a magángazdasági érdek is azt parancsolja, hogy minden alkalmat és eszközt felhasználjunk a nagymérvű károk elhárítására.

Állatállományunkban fekvő nemzeti vagyonunk megóvásának legbiztosabb módja, ha állatainkat biztosítjuk.

Tanulmányozva az állatbiztosítás kérdését és keresve a biztosítás legolcsóbb és legkedvezőbb módozatait: arra a tapasztalatra jutunk, hogy ezt a községi állattenyésztők állatbiztosítási célú szövetkezeteiben találhatjuk meg.

Ily községi állattenyésztő (állatbiztosító) szövetkezetek megszervezését, melyek az állatbiztosítás terén a Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság mint Szövetkezethez, mint Országos Központ-hoz tartoznak, készséggel segíti elő minden Mezőgazdasági Kamara.

(A Tiszántúli Mg. Kamara közleménye.)

SZERKESZTŐI UZENETEK

Kedves munkatársainknak és olvasóinknak köszönöm az elmúlt évben tanúsított támogató segítségét és ragaszkodását. Az új esztendőre szeretettel kívánok mindenkinek erőt, egészséget, friss munkakedvet és lelkes munkásságukért méltó jutalmat.

Kérem igen tisztelt olvasóinkat, hogy előfizetésük rendezésében szíveskedjenek figyelemmel lenni a mostani idők gazdasági nehézségeire, melyek a mi kis lapunkat sem kímélik. Legszívesebben elkerülnék az előfizetési hátrálékok szorgalmazását, ha arra a mai súlyos viszonyok nem kényszerítenének.

Múlt évi áprilisi számunk teljesen kifogyott, azonban többen kérnek ebből a számból pótlást.

Ezeknek a kéréseknek csak úgy tudnánk eleget tenni, ha kedves olvasóink szíveskednének beküldeni a birtokukban esetleg feleslegesnek mutakozó áprilisi példányokat.

Kérem igen tisztelt előfizetőinket, hogy a lapunknak szóló minden pénzküldeményt, tehát az előfizetési díjakat is, kizárólag a Gazdasági Szaktanácsok Országos Egyesülete Pénztárának, Turkeve címére küldjék. Póstatakarékpénztári csekk számlánk száma 54.135. A szerkesztőség címére irányított pénzküldemények ügykezelési nehézségeket okoznak.

1929-es évfolyamunk tartalomjegyzékét februári számunkhoz fogjuk mellékelni.

A kiskundorozsmai II. sz. áll. önálló gazdasági népiskolánál

beszerezhetők közép magas törzsű **alma és körte csemeték**, 6—7 éves **sopifora, eper, amerikai köris, szil és akácsufángok**, drb.-ként 1 pengő árban, továbbá 2 éves sophoracsemeték, drb.-ként 4 filléres árban. Ugyanott kapható 90 napos amerikai „**Jellow**” **első utántermésű vetőmagtengerl** kg.-ként 50 filléresárban.